

[Hanne Engberg]

Myrdals kritik af den vestlige u-landsbistand ser vi som en fremragende provokation til at nyvurdere situationen. Hans katastrofeshjælp giver en endnu mere stakket frist end Brandtrapportens forslag, bortset fra at den er grundlæggende umoralsk, da den benægter i-landenes økonomiske og politiske medansvar for udviklingen i verden.

Rigs- og statsrevisionens kritik af den danske u-landsbistand er for så vidt berettiget, og den kommer ikke bag på os. Den fastholder den officielle danske målsætning – og det er godt – at nå de fattigste i u-landene, og den påpeger, at den danske u-landsbistand i et antal tilfælde ikke er nået frem, som den skulle. Nu er det jo kun nogle projekter, der bliver gennemgået, og man kunne spørge, om alle de andre da er i orden, for bortset fra, at vi også synes, det er noget ude af proportion, er det vel heller ikke rigsrevisionens opgave at komme med politiske bemærkninger, som man gør i slutningen af rapporten, hvor man påstår, at hjælpen ikke har gavn. I øvrigt er der jo problemer ikke alene med projekterne, men også med lånene, som slet ikke omtales; det kommer jeg tilbage til.

Men når udenrigsministeren siger, at samarbejdet udføres mellem to selvstændige stater, og at man derved bedst sikrer, at bistanden indpasses i udviklingsplanerne, må man da spørge: hvis udviklingsplanerne ikke gavner de fattige, hvordan kan vi da støtte disse planer?

Desuden siges det, at hjælpen ikke ydes til regeringer, men til landenes befolkninger, og bortset fra at det selvfølgelig er selvmodsige først at fremhæve regeringerne og dernæst befolkningerne fremfor regeringerne, må man kunne fastholde regeringen på, at det netop er to regeringer, der indleder samarbejdet. Det vil sige, at den danske regerings krav om, at hjælpen også skal nå frem og sikre en social udvikling i landet, må tages mere alvorligt. Det vil jeg sige noget mere om, men først lidt mere om de større perspektiver i forholdet mellem i- og u-lande, hvor Danmark også har en rolle at spille.

Som bekendt sluttede den nylig afholdte ekstraordinære FN-generalforsamling om forholdet mellem i- og u-lande uden ret mange resultater. Der vedtoges dog en foreløbig strategi, som Danmark også tilsluttede sig. Hvis vi tager den alvorligt – og det kunne vi

jo passende gøre – er der allerede dér nogle punkter, vi kunne gå i gang med nu, af et langt videre perspektiv end spørgsmålet om bistandshjælpens størrelse.

For det første: hvis vi skal opfylde strategien, som vi har sagt at vi gerne vil, skal der være helt andre handelsbetingelser med hensyn til u-landene. De fastsatte vækstsmål for u-landene og ikke mindst for deres industriproduktion, nemlig 25 pct. af verdens industri i året 2000, fordrer en kraftig stigning i u-landenes eksport og import. Det er kort sagt handelen, der vejer langt tungest i forholdet mellem i- og u-lande. Danmarks u-landsimport er på ca. 8 mia kr. og vor bistand på ca. 1½ mia kr. De rige landes told på u-landsprodukter er gennemsnitligt den dobbelte af, hvad den er på andre i-landes produkter.

Det er bl. a. vort medlemskab af EF, der fastholder denne protektionisme. Forarbejdede varer fra u-lande har svært ved at komme ind, og alle varer, der konkurrerer med EFs egen overproduktion af landbrugsvarer, holdes ude.

Vi må derfor, hvis vi vil tage dette punkt alvorligt i EF, så længe vi er der, modarbejde disse tendenser og kræve, at EF lukker flere u-landsprodukter ind, ikke bare de råstoffer, vi har brug for, men også varer i forarbejdet form, og vi må ændre landbrugsstøtteordningerne, så u-landene også får mulighed for at eksportere landbrugsvarer til os. På egen hånd kunne vi samtidig omlægge de statslige køb til u-landsprodukter, hvor det var muligt; en sådan omlægning ville virkelig gavne u-landene. Men dette vil for det andet kræve, at vi får en ændret industristruktur i Danmark. For at ikke danske arbejdere skal blive arbejdsløse i endnu højere grad, end de er i forvejen, må det sikres, at investeringerne føres derhen, hvor ikke alene u-landene gavnes, men hvor også vi har arbejde for vore egne arbejdere, det vil sige, at vi passende kunne investere mere med statslig styring i produktioner inden for energi, genbrug, offentlig trafik og byfornyelse, hvilket også vil gavne u-landene ved, at vi bruger mindre af den dyre olie, og ved, at vi oparbejder en teknologi, som også kan eksporteres til u-lande: lavteknologi for højteknologi. Man kunne passende i den sammenhæng oprette en fond, som kunne støtte investeringer af denne art til gavn for både u-lande og i-lande.